

Zachować pamięć. Praca przymusowa i niewolnicza obywateli polskich na rzecz III Rzeszy 1939-1945

*Zachować pamięć. Praca przymusowa i niewolnicza
obywateli polskich na rzecz III Rzeszy 1939-1945*

Skarbiec Wielki

5 – 18 września 2005 r.

Fundacja „Polsko-Niemieckie Pojednanie” w 66. rocznicę napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę i 60. rocznicę zakończenia II wojny światowej w Europie przygotowała wystawę *Zachować pamięć. Praca przymusowa i niewolnicza obywateli polskich na rzecz III Rzeszy 1939 – 1945*. Wystawa powstała w oparciu o unikalne materiały archiwalne ze zbiorów własnych FPNP, przy wsparciu Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie oraz przy współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej i Berlińskimi Warsztatami Historycznymi. Honorowy patronat nad wystawą objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, **Aleksander Kwaśniewski**. Wystawa została sfinansowana ze środków własnych FPNP oraz Funduszu „Pamięć i Przyszłość” Fundacji Federalnej „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” z Berlina.

Organizatorom wystawy przyświecało przekonanie, że II wojna światowa przyniosła nie tylko śmierć i zniszczenie, ale także spustoszenie duchowe, zwątpienie w człowieczeństwo i jego podstawowe wartości, jakimi są poszanowanie prawa do życia i godności drugiego człowieka. Nieubłagany upływ czasu powoduje, że jest coraz mniej naocznych świadków tamtych tragicznych wydarzeń. To w imieniu ofiar II wojny światowej z Polski chciano przywołać pamięć o tych, którzy zostali zamienieni przez nazistowskich oprawców w bezimiennych niewolników III Rzeszy i o krzywdzie robotników niewolniczych i przymusowych nie może ulec zapomnieniu. Jako symbol ludzkiego barbarzyństwa musi stać się ona trwałym elementem świadomości historycznej Polaków w jednoczącej się w 2005 r. Europie.

Na wystawie prezentowane były dokumenty, mapy i fotografie oraz materiały audiowizualne, pozyskane z ponad 30 zagranicznych i krajowych instytucji, archiwów i muzeów. Wystawa została podzielona na dwie części: historyczną i współczesną. Pierwsza, poświęcona była pracy niewolniczej i przymusowej pod okupacją niemiecką: eksterminacji poprzez pracę w obozach koncentracyjnych, gettach i ciężkich więzieniach, pracy przymusowej dorosłych oraz dzieci w przemyśle i rolnictwie na terenach okupowanych przez Rzeszę i pracy jeńców wojennych. Ukazano życie codzienne i religijne osób deportowanych i zmuszanych do pracy oraz sylwetki ofiar, które podejmowały heroiczną, często okupioną własnym życiem, walkę z okupantem. Druga część dotyczyła powojennych stosunków polsko-niemieckich, w tym zwłaszcza działalności Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie” na rzecz środowiska ofiar nazizmu

w Polsce, na tle procesu porozumienia i pojednania między Polską, a Niemcami.

Wystawa była adresowana do wszystkich zainteresowanych historią II wojny światowej, w tym przede wszystkim naocznych świadków historii – osób, które przeżyły koszmar wojny. Szczególnie zachęcaliśmy do zwiedzenia ekspozycji młodzież gimnazjalną i licealną ponieważ wystawa o robotnikach niewolniczych i przymusowych III Rzeszy stanowić mogła świetne uzupełnienie lekcji o współczesnej historii Polski i Europy.

Wstęp **bezpłatny**.

Za Rzecznika Prasowego FPNP
Agnieszka Szafrńska-Romanów